

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

29 iunie 2023 *

„Trimitere preliminară – Politica comună în materie de azil și de protecție subsidiară – Directiva 2004/83/CE – Standarde minime referitoare la condițiile de acordare a statutului de refugiat sau a statutului conferit prin protecție subsidiară – Articolul 4 alineatul (1) a doua teză – Cooperarea statului membru cu solicitantul pentru evaluarea elementelor relevante ale cererii sale – Domeniu de aplicare – Credibilitatea generală a unui solicitant – Articolul 4 alineatul (5) litera (e) – Criterii de evaluare – Proceduri comune de acordare a protecției internaționale – Directiva 2005/85/CE – Examinare corespunzătoare – Articolul 8 alineatele (2) și (3) – Control jurisdicțional – Articolul 39 – Întindere – Autonomie procedurală a statelor membre – Principiul efectivității – Termen rezonabil pentru luarea unei decizii – Articolul 23 alineatul (2) și articolul 39 alineatul (4) – Consecințele unei eventuale nerespectări”

În cauza C-756/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de High Court (Înalta Curte, Irlanda), prin decizia din 23 noiembrie 2021, primită de Curte la 9 decembrie 2021, în procedura

X

împotriva

International Protection Appeals Tribunal,

Minister for Justice and Equality,

Ireland,

Attorney General,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Arabadjiev (raportor), președinte de cameră, domnii P. G. Xuereb, T. von Danwitz și A. Kumin și doamna I. Ziemele, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna C. Strömholm, administratoare,

* Limba de procedură: engleza.

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 16 noiembrie 2022,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru X, de B. Burns, solicitor, H. Hofmann, Rechtsanwalt, și P. O’Shea, BL;
- pentru International Protection Appeals Tribunal, Minister for Justice and Equality, Ireland și The Attorney General, de M. Browne, C. Aherne și A. Joyce, în calitate de agenți, asistați de C. Donnelly, SC, și E. Doyle și A. McMahon, BL;
- pentru guvernul german, de J. Möller și A. Hoesch, în calitate de agenți;
- pentru guvernul neerlandez, de M. K. Bulterman și J. M. Hoogveld, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de A. Azéma și L. Grønfeltdt, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 16 februarie 2023,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 alineatul (1) și alineatul (5) litera (e) din Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate (JO 2004, L 304, p. 12, rectificare în JO 2005, L 204, p. 24, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 52), precum și a articolului 8 alineatele (2) și (3), a articolului 23 alineatul (2) și a articolului 39 alineatul (4) din Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat (JO 2005, L 326, p. 13, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 242).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între X, pe de o parte, și, în primul rând, International Protection Appeals Tribunal (Tribunalul de Apel pentru Protecție Internațională, Irlanda) (denumit în continuare „IPAT”), în al doilea rând, Minister for Justice and Equality (ministrul justiției și egalității, Irlanda), în al treilea rând, Irlanda și, în al patrulea rând, Attorney General (Procurorul General, Irlanda) (denumiți în continuare, împreună, „IPAT și alții”), pe de altă parte, în legătură cu respingerea de către IPAT a căilor sale de atac împotriva respingerii cererilor sale de azil și de protecție subsidiară.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2004/83

- 3 Directiva 2004/83 a fost înlocuită și abrogată prin Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9). Totuși, întrucât Irlanda nu a participat la adoptarea acestei din urmă directive și nu are obligații în temeiul ei, Directiva 2004/83 continuă să se aplice acestui stat membru.
- 4 Articolul 2 literele (a), (d), (e), (f), (g) și (k) din Directiva 2004/83 conține următoarele definiții:
- „În sensul prezentei directive:
- (a) «protecție internațională» înseamnă statutul de refugiat și statutul conferit prin protecție subsidiară, definite la literele (d) și (f);
- [...]
- (d) «statut de refugiat» înseamnă recunoașterea, de către un stat membru, a calității de refugiat a oricărui resortisant al unei țări terțe sau a oricărui apatrid;
- (e) «persoană care poate beneficia de protecție subsidiară» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid care nu poate fi considerat refugiat, dar în privința căruia există motive serioase și întemeiate de a crede că, în cazul în care ar fi trimis în țara sa de origine sau, în cazul unui apatrid, în țara în care avea reședința obișnuită, ar fi supus unui risc real de a suferi vătămările grave definite la articolul 15 și căruia nu i se aplică articolul 17 alineatele (1) și (2) și nu poate sau, ca urmare a acestui risc, nu dorește protecția respectivei țări;
- (f) «statut conferit prin protecție subsidiară» înseamnă recunoașterea, de către un stat membru, a unui resortisant al unei țări terțe sau a unui apatrid ca persoană care poate beneficia de protecție subsidiară;
- (g) «cerere de protecție internațională» înseamnă cererea de protecție prezentată unui stat membru de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid, care poate fi înțeleasă ca urmărind să obțină statutul de refugiat sau statutul conferit prin protecție subsidiară, care nu solicită în mod explicit un alt tip de protecție în afara domeniului de aplicare a prezentei directive și care poate face obiectul unei cereri separate;
- [...]
- (k) «țară de origine» înseamnă țările sau țara al cărui cetățean este solicitantul sau, în cazul în care este apatrid, țara în care avea reședința obișnuită.”

5 Potrivit articolului 4 din această directivă:

„(1) Statele membre pot considera că este obligația solicitantului să prezinte, de îndată ce este posibil, toate elementele necesare în sprijinul cererii sale de protecție internațională. Statele membre au obligația de a evalua, în cooperare cu solicitantul, elementele relevante ale cererii.

(2) Elementele menționate la alineatul (1) înseamnă informațiile furnizate de solicitant și toate documentele de care acesta dispune privind vârsta sa, trecutul său, inclusiv cel al rudelor relevante, identitatea, cetățenia sau cetățeniile, țara sau țările, precum și localitatea sau localitățile în care a avut reședința anterioară, cererile anterioare de azil, itinerarul, documentele de identitate și de călătorie, precum și motivele care justifică cererea de protecție internațională.

(3) Evaluarea unei cereri de protecție internațională trebuie efectuată individual, ținând seama de următoarele elemente:

- (a) toate faptele relevante privind țara de origine în momentul luării unei decizii privind cererea, inclusiv de actele cu putere de lege și actele administrative ale țării de origine și de modul lor de aplicare;
- (b) informațiile și documentele relevante prezentate de solicitant, inclusiv informațiile care permit să se stabilească dacă solicitantul a făcut sau ar putea face obiectul unei persecuții sau al unor vătămări grave;
- (c) statutul individual și situația personală a solicitantului, inclusiv factori precum trecutul, sexul și vârsta acestuia, pentru a se stabili dacă, ținând seama de situația personală a solicitantului, actele la care solicitantul a fost sau riscă să fie expus ar putea fi considerate o persecuție sau o vătămare gravă;

[...]

(4) Faptul că solicitantul a fost deja persecutat, a suferit deja vătămări grave sau a făcut deja obiectul amenințării directe a unei astfel de persecuții sau a unor astfel de vătămări reprezintă un indiciu serios al temerilor fondate ale solicitantului de a fi persecutat sau al riscului real de a suferi vătămări grave, cu excepția cazului în care există motive întemeiate de a crede că respectiva persecuție sau respectivele vătămări grave nu se vor mai repeta.

(5) Atunci când statele membre aplică principiul conform căruia este obligația solicitantului să își susțină cererea și când anumite aspecte din declarațiile solicitantului nu sunt susținute de dovezi documentare sau de altă natură, aceste aspecte nu necesită o confirmare în cazul în care sunt îndeplinite următoarele condiții:

- (a) solicitantul a depus un efort real de a-și susține cererea;
- (b) au fost prezentate toate elementele relevante de care dispune solicitantul și s-a furnizat o explicație satisfăcătoare în ceea ce privește absența unor alte elemente de probă;
- (c) declarațiile solicitantului sunt considerate coerente și plauzibile și nu sunt contrazise de informații generale și specifice cunoscute, relevante pentru cererea sa;

- (d) solicitantul a depus cererea de protecție internațională de îndată ce a fost posibil, cu excepția cazului în care solicitantul poate dovedi un motiv întemeiat pentru care nu a procedat astfel și
 - (e) credibilitatea generală a solicitantului a putut fi stabilită.”
- 6 Articolul 15 litera (c) din directiva menționată are următorul cuprins:
- „Vătămările grave sunt:
- [...]
- (c) amenințările grave și individuale la adresa vieții sau a persoanei unui civil ca urmare a violenței generalizate în caz de conflict armat intern sau internațional.”

Directiva 2005/85

- 7 Directiva 2005/85 a fost înlocuită și abrogată prin Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60). Totuși, întrucât Irlanda nu a participat la adoptarea acestei din urmă directive și nu are obligații în temeiul ei, Directiva 2005/85 continuă să se aplice acestui stat membru.
- 8 Considerentul (11) al Directivei 2005/85 enunță:
- „Este atât în interesul statelor membre, cât și al solicitanților de azil să se ia o hotărâre cât de repede posibil cu privire la cererile de azil. Organizarea prelucrării cererilor de azil ar trebui să fie lăsată la discreția statelor membre, astfel încât acestea, în conformitate cu necesitățile naționale, să poată acorda prioritate ori să accelereze soluționarea unei cereri, ținând seama de standardele prevăzute de prezenta directivă.”
- 9 Articolul 2 literele (b)-(e) din această directivă cuprinde următoarele definiții:
- „În sensul prezentei directive:
- [...]
- (b) «cerere» sau «cerere de azil» înseamnă cererea depusă de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid care poate fi considerată o cerere de protecție internațională din partea unui stat membru în temeiul [Convenției privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)], astfel cum a fost completată prin Protocolul privind statutul refugiaților, încheiat la New York la 31 ianuarie 1967]. Orice cerere de protecție internațională se prezumă a fi o cerere de azil, cu excepția cazului în care persoana respectivă solicită în mod explicit o altă formă de protecție care poate face obiectul unei cereri separate;
 - (c) «solicitant» sau «solicitant de azil» înseamnă un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a depus o cerere de azil cu privire la care nu a fost adoptată încă o hotărâre finală;

- (d) «hotărâre finală» înseamnă o hotărâre de acordare sau nu a statutului de refugiat resortisantului unei țări terțe sau apatridului în temeiul Directivei 2004/83/CE și care nu mai este susceptibilă de a fi supusă nici unei căi de atac în cadrul capitolului V din prezenta directivă, indiferent dacă respectiva cale de atac are sau nu ca efect de a permite solicitanților să rămână pe teritoriul statelor membre în cauză până la soluționarea acestuia, sub rezerva anexei III la prezenta directivă;
- (e) «autoritatea decizională» înseamnă orice organism cvasi-judiciar sau administrativ dintr-un stat membru responsabil cu soluționarea cererilor de azil și având competența de a hotărî în primă instanță în astfel de cazuri, sub rezerva anexei I”.

10 Articolul 8 alineatele (2) și (3) din directiva menționată prevede:

„(2) Statele membre se asigură că autoritatea decizională hotărăște în legătură cu cererile de azil după o examinare corespunzătoare. În acest scop, statele membre se asigură că:

- (a) cererile sunt examinate și hotărârile sunt adoptate în mod individual, obiectiv și imparțial;
 - (b) se obțin informații precise și actualizate din surse diferite, cum ar fi Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (ICONUR), cu privire la situația generală existentă în țările de origine ale solicitanților de azil și, acolo unde este necesar, în țările pe care aceștia le-au tranzitat, iar aceste informații sunt puse la dispoziția personalului care examinează cererile și adoptă hotărârile;
 - (c) personalul care examinează cererile și adoptă hotărârile cunoaște standardele relevante aplicabile în domeniul legislației privind azilul și refugiații.
- (3) Autoritățile menționate la capitolul V au acces, prin autoritatea decizională, prin solicitant sau în alt mod, la informațiile generale menționate la alineatul (2) litera (b), care sunt necesare pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin.”

11 Articolul 23 alineatele (1) și (2) din aceeași directivă prevede:

„(1) Statele membre soluționează cererile de azil în cadrul unei proceduri de examinare în conformitate cu principiile și garanțiile fundamentale din capitolul II.

(2) Statele membre se asigură că procedura în cauză se încheie cât mai repede, fără a aduce atingere unei examinări corespunzătoare și complete.

Statele membre se asigură că, în cazul în care nu se poate lua o hotărâre în termen de șase luni, solicitantul respectiv fie:

- (a) este informat despre întârziere, fie
- (b) primește, la cerere, informații despre termenul în care se preconizează adoptarea unei hotărâri cu privire la cererea sa. Astfel de informații nu reprezintă o obligație pentru statul membru față de solicitantul în cauză de a adopta o hotărâre în termenul respectiv.”

12 Articolul 28 alineatul (1) din Directiva 2005/85 precizează:

„Fără a aduce atingere articolelor 19 și 20, statele membre pot considera o cerere de azil ca neîntemeiată numai în cazul în care autoritatea decizională a stabilit că solicitantul nu îndeplinește condițiile pentru obținerea statutului de refugiat în temeiul Directivei 2004/83/CE.”

13 Potrivit articolului 39 alineatul (1) litera (a) și alineatul (4) din Directiva 2005/85:

„(1) Statele membre se asigură că solicitanții de azil au dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, împotriva:

(a) unei hotărâri luate cu privire la cererea lor de azil [...]

[...]

(4) Statele membre pot prevedea termene pentru examinarea de către instanța judecătorească, în temeiul alineatului (1), a hotărârii adoptate de autoritatea decizională.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

14 X este un resortisant pakistanez, intrat în Irlanda la 1 iulie 2015, după ce a locuit, în perioada cuprinsă între anul 2011 și anul 2015, în Regatul Unit, unde nu a depus o cerere de protecție internațională.

15 La 2 iulie 2015, X a depus în Irlanda o cerere de acordare a statutului de refugiat. Această cerere, întemeiată inițial pe un element mincinos pe care X l-a retractat cu ocazia primului său interviu, se întemeia pe faptul că acesta s-a aflat în imediata apropiere a exploziei unei bombe într-un incident terorist care a avut loc cu ocazia unor funeralii în Pakistan și care a ucis aproximativ patruzeci de persoane, dintre care două persoane pe care le cunoștea. El afirmă că a fost profund afectat de acest eveniment, astfel încât îi este frică să trăiască în Pakistan și se teme că va suferi vătămări grave dacă este trimis acolo. Susține că suferă de anxietate, de depresie și de tulburări de somn. Cererea menționată a fost respinsă de Refugee Applications Commissioner (comisarul însărcinat cu soluționarea cererilor refugiaților, Irlanda) prin decizia din 14 noiembrie 2016.

16 La 2 decembrie 2016, X a introdus o acțiune împotriva acestei decizii la Refugee Appeals Tribunal (Tribunalul de Apel privind Refugiații, Irlanda). Procedura referitoare la această cale de atac a fost suspendată ca urmare a modificărilor legislative intervenite la 31 decembrie 2016, prin intrarea în vigoare a International Protection Act 2015 (Legea din 2015 privind protecția internațională), care a unificat diferitele proceduri de protecție internațională prevăzute anterior și a creat, printre altele, International Protection Office (denumit în continuare „IPO”) și IPAT.

17 La 13 martie 2017, X a depus o cerere de protecție subsidiară. Respingerea acestei cereri de către IPO a făcut de asemenea obiectul unei acțiuni introduse la IPAT.

18 Prin decizia din 7 februarie 2019, IPAT a respins ambele acțiuni.

19 La 7 aprilie 2019, X a formulat recurs la High Court (Înalta Curte, Irlanda), solicitând anularea acestei decizii a IPAT.

- 20 În susținerea respectivei acțiuni, el arată, în primul rând, că IPAT a consultat informații incomplete și depășite cu privire la țara de origine, datând din anii 2015-2017, astfel încât nu a ținut seama de situația existentă în Pakistan la data adoptării deciziei din 7 februarie 2019. În plus, IPAT nu ar fi examinat în mod corespunzător informațiile de care dispunea.
- 21 În al doilea rând, termenul de soluționare a cererii din 2 iulie 2015 ar fi vădit nerezonabil și ar aduce atingere principiului efectivității, articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și normelor procedurale minime prevăzute de Directiva 2005/85.
- 22 În al treilea rând, IPAT ar fi fost informat cu privire la starea de sănătate mintală a lui X, dar nu ar fi făcut nimic pentru a se asigura că dispunea de toate elementele de probă necesare pentru a se putea pronunța în mod corect cu privire la cereri. În special, IPAT ar fi trebuit să solicite o expertiză medico-legală utilizată în general în susținerea cererii de azil a unei persoane care a fost supusă torturii sau o altă expertiză cu privire la starea sa de sănătate mintală.
- 23 În al patrulea rând, în ceea ce privește alte elemente relevante pentru cererea sa, lui X nu i s-ar fi acordat beneficiul îndoielii, chiar dacă starea sa de sănătate mentală nu ar fi fost constatată și luată în considerare în mod corespunzător. Astfel, elemente relevante ale argumentației sale nu ar fi fost verificate sau ar fi fost ignorate și nu ar fi existat nicio cooperare între el și autoritățile competente, în special în ceea ce privește expertiza medico-legală menționată.
- 24 În al cincilea rând, în circumstanțele cauzei, caracterizate de faptul că solicitantul a admis că o versiune anterioară a evenimentelor invocate era falsă și că ar exista cel puțin o posibilitate ca solicitantul să aibă probleme de sănătate mintală, ar fi nerezonabil să se concluzioneze că X nu este credibil în ceea ce privește aspectele esențiale ale argumentației sale.
- 25 În această privință, High Court (Înalta Curte) arată mai întâi că IPAT nu a obținut informațiile actualizate cu privire la țara de origine și nici o expertiză medico-legală. Instanța de trimitere ridică însă problema dacă IPAT era obligat, în temeiul dreptului Uniunii, să obțină o astfel de expertiză și dacă este compatibil cu dreptul Uniunii să se impună, în conformitate cu dreptul național, ca X să dovedească în plus, pentru a obține anularea deciziei IPAT, existența unui prejudiciu care decurge din această neîndeplinire a obligațiilor.
- 26 În continuare, instanța de trimitere ridică problema consecințelor pe care trebuie să le deducă din faptul că au trecut mai mult de trei ani și șase luni între depunerea cererii din 2 iulie 2015 și adoptarea deciziei IPAT la 7 februarie 2019, termen de soluționare pe care ar putea să îl considere nerezonabil.
- 27 În sfârșit, această instanță exprimă îndoieli cu privire la faptul că o singură declarație mincinoasă, care a făcut obiectul unei explicații din partea lui X înainte ca el să o retracteze imediat ce s-a prezentat ocazia, poate fi suficientă pentru a justifica punerea în discuție a credibilității generale a lui X.

28 În aceste condiții, High Court (Înalta Curte) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) În cazul unei încălcări totale a obligației de cooperare, astfel cum este descrisă la punctul 66 din Hotărârea Curții din 22 noiembrie 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), în cadrul unei cereri de protecție subsidiară, examinarea acestei cereri a devenit lipsită «de orice efect util» în sensul avut în vedere în Hotărârea din 15 octombrie 2015, Comisia/Germania (C-137/14, EU:C:2015:683)?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, încălcarea menționată a obligației de cooperare ar trebui să îi dea dreptul solicitantului, în mod automat, la anularea deciziei?
- 3) În cazul unui răspuns negativ la a doua întrebare, dacă este cazul, cui îi revine sarcina de a dovedi că decizia de refuz ar fi putut fi diferită în cazul în care autoritatea decizională ar fi cooperat în mod corespunzător?
- 4) Neadoptarea unei decizii cu privire la o cerere de protecție internațională într-un termen rezonabil ar trebui să îi dea dreptul solicitantului la anularea unei decizii atunci când aceasta este emisă?
- 5) Timpul necesar pentru modificarea cadrului de protecție în materie de azil aplicabil într-un stat membru scutește respectivul stat membru de aplicarea unui sistem de protecție internațională care ar fi permis adoptarea unei decizii cu privire la o astfel de cerere de protecție într-un termen rezonabil?
- 6) În cazul în care o autoritate decizională în materie de protecție internațională nu dispune de suficiente dovezi cu privire la starea de sănătate mintală a unui solicitant, dar există unele dovezi privind posibilitatea ca un solicitant să se confrunte cu astfel de probleme, respectiva autoritate decizională, în conformitate cu obligația de cooperare menționată în Hotărârea din 22 noiembrie 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744, punctul 66), sau în alt mod, are obligația de a efectua cercetări suplimentare sau orice altă obligație înainte de a lua o decizie definitivă?
- 7) În cazul în care un stat membru își îndeplinește obligația care îi revine în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Directiva [2004/83] de a evalua elementele relevante ale unei cereri, este permis să se declare că nu s-a stabilit credibilitatea generală a unui solicitant din cauza unei minciuni, explicate și retrase cu prima ocazie rezonabilă disponibilă ulterior, fără a se mai face alte precizări?”

Cu privire la procedura în fața Curții

- 29 Instanța de trimitere a solicitat judecarea prezentei cauze potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 23a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și la articolul 107 din Regulamentul de procedură al Curții.
- 30 La 17 decembrie 2021, Curtea a decis, la propunerea judecătorului raportor, după ascultarea avocatului general, că nu era necesar să se dea curs acestei cereri, dat fiind că instanța respectivă nu furnizase niciun element care să permită să se constate că ar fi fost urgent să se pronunțe

asupra prezentei cauze. În special, instanța amintită nu a menționat o situație de detenție a lui X și, *a fortiori*, nici nu a prezentat motivele pentru care răspunsurile Curții ar fi putut fi determinante pentru o eventuală eliberare a acestuia.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 31 În primul rând, IPAT și alții arată că, spre deosebire de ceea ce lasă să se înțeleagă modul de redactare a primei întrebări, instanța de trimitere nici nu a constatat o încălcare totală a obligației de cooperare care revine autorităților competente, nici nu a putut efectua o asemenea constatare pe baza situației de fapt din cauza aflată pe rolul său. Această întrebare ar fi, prin urmare, ipotetică și ar invita Curtea, pe de altă parte, să pronunțe o decizie determinantă cu privire la situația de fapt din cauza principală, ceea ce nu ar ține de competența sa. Or, astfel de considerații ar afecta în egală măsură a doua și a treia întrebare, ca urmare a legăturii lor strânse cu prima întrebare.
- 32 În al doilea rând, a patra și a cincea întrebare ar fi de asemenea ipotetice, dat fiind că High Court (Înalta Curte) nu ar fi constatat neîndeplinirea obligației de adoptare a unei decizii într-un termen rezonabil.
- 33 În al treilea rând, nu ar fi necesar un răspuns la a șasea întrebare, întrucât IPAT a ținut seama de dovezile medicale furnizate de X, fără a le pune în discuție.
- 34 În al patrulea rând, a șaptea întrebare ar fi ipotetică, dat fiind că X ar fi precizat că nu contestă concluziile IPAT referitoare la credibilitatea sa și că minciuna admisă nu ar fi fost, spre deosebire de ceea ce ar insinua această întrebare, singurul element care a determinat IPAT să considere că X nu era credibil. Astfel, X nu ar fi menționat decât foarte tardiv elemente-cheie referitoare la evenimentele din trecut și nu ar fi solicitat protecție internațională în cererea sa inițială.
- 35 Potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii instituite la articolul 267 TFUE, numai instanța națională sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 20 septembrie 2022, VD și SR, C-339/20 și C-397/20, EU:C:2022:703, punctul 56).
- 36 Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 20 septembrie 2022, VD și SR, C-339/20 și C-397/20, EU:C:2022:703, punctul 57).

- 37 Pe de altă parte, în cadrul repartizării competențelor între instanțele Uniunii Europene și cele naționale, Curtea trebuie să ia în considerare contextul factual și normativ în care se încadrează întrebările preliminare, astfel cum este definit în decizia de trimitere [Hotărârea din 20 octombrie 2022, Centre public d'action sociale de Liège (Retragerea sau suspendarea unei decizii de returnare), C-825/21, EU:C:2022:810, punctul 35].
- 38 Prin urmare, din moment ce instanța de trimitere a definit cadrul factual și normativ în care se încadrează întrebările pe care le adresează, nu este de competența Curții să verifice exactitatea acestora (Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 50).
- 39 În speță, în primul rând, reiese din primele trei întrebări că instanța de trimitere ridică problema dacă elementele de fapt relatate constituie o încălcare a obligației de cooperare și ce consecințe trebuie, dacă este cazul, să deducă dintr-o astfel de constatare, având în vedere limitele pe care dreptul național le impune competențelor acestei instanțe. Contrar celor pretinse de IPAT și alții, aceste întrebări nu au nimic ipotetic, din moment ce se află în centrul litigiului principal. În plus, Curtea este invitată să răspundă la aceste întrebări interpretând dreptul Uniunii și, prin urmare, o poate face fără a pronunța o decizie determinantă cu privire la faptele din litigiul principal.
- 40 În al doilea rând, din moment ce reiese fără echivoc din decizia de trimitere că High Court (Înalta Curte) preconizează să constate o neîndeplinire a obligației de adoptare a unei decizii într-un termen rezonabil, a patra și a cincea întrebare nu pot fi ipotetice pentru simplul motiv că această instanță nu a efectuat încă o asemenea constatare.
- 41 În al treilea rând, faptul că IPAT a ținut seama de probele medicale furnizate de X, fără a le pune în discuție, nu infirmă în niciun fel relevanța celei de a șasea întrebări, care privește obligația eventuală de efectuare a unei expertize medico-legale suplimentare.
- 42 În al patrulea rând, prin obiecțiile lor privind admisibilitatea celei de a șaptea întrebări, IPAT și alții contestă constatările de fapt efectuate de instanța de trimitere, precum și aprecierea acesteia în ceea ce privește relevanța respectivei întrebări pentru soluționarea litigiului principal. Or, nu este de competența Curții să se substituie instanței de trimitere nici în ceea ce privește constatarea faptelor, nici în privința unei astfel de aprecieri.
- 43 Din considerațiile de mai sus reiese că obiecțiile formulate de IPAT și alții cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară trebuie înlăturate ca fiind nefondate.

Cu privire la prima și la a șasea întrebare, referitoare la obligația de cooperare

- 44 Prin intermediul primei și al celei de a șasea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2004/83 trebuie interpretat în sensul că obligația de cooperare prevăzută la această dispoziție impune autorității decizionale să obțină, pe de o parte, informații actualizate referitoare la toate faptele relevante privind situația generală existentă în țara de origine a unui solicitant de azil și de protecție internațională, precum și, pe de altă parte, o expertiză medico-legală privind sănătatea mintală a acestuia, atunci când există indicii privind probleme de sănătate mintală care pot rezulta dintr-un eveniment traumatizant survenit în țara de origine respectivă.
- 45 De la bun început, trebuie arătat că articolul 4 din Directiva 2004/83 se referă, așa cum reiese din titlul său, la „evaluarea faptelor și circumstanțelor”.

- 46 Potrivit alineatului (1) al acestei dispoziții, pe de o parte, statele membre pot considera că este obligația solicitantului să prezinte, de îndată ce este posibil, toate elementele necesare în sprijinul cererii sale de protecție internațională. Pe de altă parte, statele membre au obligația de a evalua, în cooperare cu solicitantul, elementele relevante ale cererii.
- 47 Astfel cum a statuat deja Curtea, evaluarea faptelor și a circumstanțelor se desfășoară în două etape distincte. Prima etapă privește stabilirea circumstanțelor de fapt susceptibile să constituie elemente de probă în susținerea cererii, în timp ce a doua etapă se referă la aprecierea juridică a acestor elemente, care constă în a decide dacă, având în vedere faptele ce caracterizează o speță, sunt îndeplinite condițiile de fond prevăzute de articolele 9 și 10 sau 15 din Directiva 2004/83 pentru acordarea unei protecții internaționale (Hotărârea din 22 noiembrie 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punctul 64).
- 48 Or, deși, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2004/83, este obligația solicitantului să prezinte, de îndată ce este posibil, toate elementele necesare în sprijinul cererii sale de protecție internațională, Curtea a clarificat deja că autoritățile statelor membre trebuie, dacă este cazul, să coopereze în mod activ cu acesta pentru a determina și a completa elementele relevante ale cererii, aceste autorități fiind de altfel adesea mai bine plasate decât solicitantul pentru a avea acces la anumite tipuri de documente (Hotărârea din 22 noiembrie 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punctele 65 și 66).
- 49 În ceea ce privește întinderea acestei cooperări, din contextul în care se înscrie această dispoziție și, printre altele, pe de o parte, din articolul 4 alineatul (1) și din articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2005/85 rezultă că autoritatea decizională este responsabilă de examinarea corespunzătoare a cererilor la finalul căreia ia decizia cu privire la acestea (Hotărârea din 25 ianuarie 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punctul 40).
- 50 În special, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 59 din concluzii, aprecierea care privește aspectul dacă circumstanțele stabilite constituie sau nu o amenințare de asemenea natură încât persoana vizată să se poată teme în mod întemeiat, în privința situației sale personale, că va fi supusă în mod real unor acte de persecuție trebuie, în toate cazurile, să fie realizată cu vigilență și cu prudență, din moment ce este vorba despre aspecte privind integritatea persoanei și libertățile individuale, aspecte care fac parte din valorile fundamentale ale Uniunii (Hotărârea din 2 martie 2010, Salahadin Abdulla și alții, C-175/08, C-176/08, C-178/08 și C-179/08, EU:C:2010:105, punctele 89 și 90).
- 51 Pe de altă parte, din articolul 4 alineatul (3) literele (a)-(c) și alineatul (5) din Directiva 2004/83 reiese că examinarea cererii de protecție internațională trebuie să includă o evaluare individuală a acestei cereri care să ia în considerare printre altele toate faptele pertinente privind țara de origine a persoanei interesate în momentul luării unei decizii privind cererea, informațiile și documentele relevante prezentate de solicitant, precum și statutul individual și situația personală a acestuia din urmă. Dacă este cazul, autoritatea competentă trebuie de asemenea să ia în considerare explicațiile furnizate cu privire la lipsa elementelor de probă și credibilitatea generală a solicitantului (a se vedea prin analogie Hotărârea din 25 ianuarie 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punctul 41).
- 52 Trebuie amintit de asemenea că, așa cum a arătat domnul avocat general la punctul 58 din concluzii, în conformitate cu articolul 28 alineatul (1) din Directiva 2005/85, statele membre pot considera o cerere de azil ca fiind neîntemeiată numai în cazul în care autoritatea decizională a stabilit că solicitantul nu îndeplinește condițiile pentru obținerea statutului de refugiat în temeiul Directivei 2004/83.

- 53 Prin urmare, atunci când o persoană îndeplinește condițiile de fond prevăzute la articolele 9 și 10 sau 15 din Directiva 2004/83 pentru a beneficia de acordarea protecției internaționale, statele membre sunt obligate, cu excepția cazurilor de excludere prevăzute de această directivă, să acorde protecția internațională solicitată, întrucât aceste state nu dispun de o putere discreționară în această privință (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iulie 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 54 Rezultă din jurisprudența amintită la punctele 48-53 din prezenta hotărâre că obligația de cooperare prevăzută la articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2004/83 presupune că autoritatea decizională, în speță IPO, nu poate efectua o examinare corespunzătoare a cererilor și, prin urmare, nici nu poate declara o cerere neîntemeiată fără a lua în considerare, la momentul soluționării cererii, pe de o parte, toate faptele pertinente privind situația generală existentă în țara de origine, precum și, pe de altă parte, ansamblul elementelor relevante legate de statutul individual și de situația personală a solicitantului.
- 55 În ceea ce privește faptele pertinente privind situația generală existentă în țara de origine, din coroborarea articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2004/83 cu articolul 8 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2005/85 rezultă că statele membre trebuie să se asigure că se obțin informații precise și actualizate cu privire la situația generală existentă în țările de origine ale solicitanților de azil și, acolo unde este necesar, în țările pe care aceștia le-au tranzitat (Hotărârea din 22 noiembrie 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punctul 67).
- 56 În ceea ce privește elementele relevante legate de statutul individual și de situația personală a solicitantului, trebuie amintit că dispozițiile Directivei 2005/85 nu limitează mijloacele de care pot dispune autoritățile competente și în special nu exclud recurgerea la expertize în cadrul procesului de evaluare a faptelor și a circumstanțelor pentru a stabili cu mai multă precizie nevoile reale de protecție internațională ale solicitantului, cu condiția ca modalitățile unei posibile recurgeri, în acest cadru, la o expertiză să fie conforme cu celelalte dispoziții pertinente de drept al Uniunii, în special cu drepturile fundamentale garantate de cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 ianuarie 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punctele 34 și 35).
- 57 Așadar, evaluarea individuală astfel impusă poate include printre altele recurgerea la o expertiză medico-legală, dacă o atare expertiză se dovedește necesară sau relevantă pentru a aprecia, cu vigilența și cu prudența impuse, nevoile reale de protecție internațională ale solicitantului, cu condiția ca modalitățile unei asemenea căi de atac să fie conforme în special cu drepturile fundamentale garantate de cartă.
- 58 Reiese că autoritatea decizională dispune de o marjă de apreciere referitoare la necesitatea și la relevanța unei astfel de expertize și că, atunci când constată o asemenea necesitate sau o asemenea relevanță, îi revine sarcina de a coopera cu solicitantul pentru a o obține, în limitele menționate la punctul anterior.
- 59 În sfârșit, în măsura în care reiese din decizia de trimitere că High Court (Înalta Curte) ridică, mai precis, problema dacă constatările efectuate la punctele 54-58 din prezenta hotărâre se aplică și în privința IPAT, trebuie arătat că această instanță a precizat, ca răspuns la o întrebare adresată de Curte, că din legislația irlandeză aplicabilă rezultă că IPAT este chemat să efectueze un control complet și *ex nunc* al deciziilor IPO, că are în special competența de a solicita ministrului justiției și egalității să efectueze investigații sau să îi furnizeze informații și că IPAT poate, în special în funcție de asemenea elemente, să confirme deciziile IPO sau să le anuleze și să recomande, în mod obligatoriu, acordarea statutului de refugiat sau de protecție subsidiară.

- 60 În asemenea condiții, trebuie să se constate că respectivele constatări se aplică și în privința IPAT. Astfel, un asemenea control al temeiniciei motivelor deciziei IPO implică obținerea și examinarea unor informații precise și actualizate cu privire la situația existentă în țara de origine a solicitantului, care se află, printre altele, la baza acestei decizii, precum și posibilitatea de a dispune măsuri de investigație pentru a se putea pronunța *ex nunc*. Așadar, IPAT poate fi obligat să obțină și să examineze asemenea informații precise și actualizate, inclusiv o expertiză medico-legală considerată relevantă sau necesară.
- 61 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima și la a șasea întrebare că articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2004/83 trebuie interpretat în sensul că obligația de cooperare prevăzută la această dispoziție impune autorității decizionale să obțină, pe de o parte, informații precise și actualizate referitoare la toate faptele pertinente privind situația generală existentă în țara de origine a unui solicitant de azil și de protecție internațională, precum și, pe de altă parte, o expertiză medico-legală privind sănătatea mintală a acestuia, atunci când există indicii privind probleme de sănătate mintală care pot rezulta dintr-un eveniment traumatizant survenit în această țară de origine, iar recurgerea la o astfel de expertiză se dovedește necesară sau relevantă pentru aprecierea nevoilor reale de protecție internațională ale solicitantului respectiv, cu condiția ca modalitățile de recurgere la o atare expertiză să fie conforme în special cu drepturile fundamentale garantate de cartă.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare, referitoare la consecințele procedurale care decurg dintr-o încălcare a obligației de cooperare

- 62 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2004/83 trebuie interpretat în sensul că constatarea, în cadrul exercitării unui al doilea grad de control jurisdicțional prevăzut de dreptul național, a unei încălcări a obligației de cooperare prevăzute la această dispoziție trebuie să atragă, în sine, anularea deciziei de respingere a căii de atac exercitate împotriva unei decizii de respingere a unei cereri de protecție internațională sau dacă solicitantului de protecție internațională i se poate impune să demonstreze că decizia de respingere a căii de atac ar fi putut fi diferită în lipsa unei astfel de încălcări.
- 63 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, potrivit indicațiilor furnizate de instanța de trimitere în cererea sa de decizie preliminară, precum și în răspunsul la întrebarea adresată de Curte, IPAT trebuie considerat un tribunal de primă instanță căruia i-au fost încredințate sarcinile de control jurisdicțional prevăzute la articolul 39 din Directiva 2005/85. În acest temei, este chemat să efectueze controlul complet evocat la punctul 59 din prezenta hotărâre, care implică faptul că are competența de a pronunța o decizie *ex nunc* în funcție de elementele prezentate în fața sa, dacă este cazul la cererea sa, și că este abilitat să confirme sau să anuleze, în funcție de aceste elemente, o decizie a IPO și, dacă este cazul, să recomande, în mod obligatoriu, acordarea statutului de refugiat sau de protecție subsidiară. Trebuie adăugat că nu s-a susținut în fața Curții și nu reiese din niciun element din dosarul de care dispune Curtea că controlul jurisdicțional pe care IPAT este astfel chemat să îl exercite asupra deciziilor IPO de respingere a unei cereri de protecție internațională nu ar îndeplini cerințele articolului 39 respectiv.
- 64 Din această cerere și din acest răspuns rezultă că instanța de trimitere trebuie, la rândul său, să fie considerată o instanță de al doilea grad de jurisdicție însărcinată, așa cum a precizat, cu un control al deciziilor IPAT limitat, pe de o parte, la abuzul de putere, la erorile de drept sau substanțiale de fapt, la caracterul irațional sau disproporționat al unei asemenea decizii și la încălcarea principiilor

echității procedurilor sau protecției încrederii legitime, precum și, pe de altă parte, în cazul constatării unei asemenea nelegalități, la anularea acestor decizii și la trimiterea cauzelor spre rejudecare la acesta din urmă.

- 65 După cum a precizat de asemenea instanța menționată, ea trebuie însă să se abțină să pronunțe o atare anulare și o atare trimitere dacă rezultă că, chiar în lipsa unei nelegalități constatate, decizia IPAT nu ar fi putut fi diferită. Astfel, dreptul irlandez ar impune părții care solicită anularea acestei decizii sarcina de a demonstra că decizia menționată ar fi putut fi diferită în lipsa acestei nelegalități.
- 66 Or, din moment ce Directiva 2005/85 nu conține nicio normă care se referă la posibilitatea de a declara apel împotriva deciziei prin care se soluționează calea de atac exercitată împotriva unei decizii de respingere a unei cereri de protecție internațională sau care reglementează în mod explicit regimul unei eventuale căi de atac în apel, este necesar să se considere că protecția conferită de articolul 39 menționat, interpretat în lumina articolelor 18 și 47 din cartă, se limitează la existența unei căi de atac jurisdicționale și nu impune instituirea mai multor grade de jurisdicție [a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2018, *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Efectul suspensiv al apelului)*, C-180/17, EU:C:2018:775, punctul 33].
- 67 În lipsa unei reglementări a Uniunii în materie, revine, așadar, în temeiul principiului autonomiei procedurale, ordinii juridice interne a fiecărui stat membru sarcina de a decide instituirea eventuală a unui al doilea grad de jurisdicție împotriva unei hotărâri prin care se soluționează o acțiune care vizează o decizie de respingere a unei cereri de protecție internațională și de a stabili, dacă este cazul, modalitățile procedurale ale acestui al doilea grad de jurisdicție, cu condiția însă ca aceste modalități să nu fie, în situațiile care intră sub incidența dreptului Uniunii, mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii (principiul efectivității) [a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2018, *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Efectul suspensiv al apelului)*, C-180/17, EU:C:2018:775, punctele 34 și 35, precum și Hotărârea din 15 aprilie 2021, *État belge (Elemente ulterioare deciziei de transfer)*, C-194/19, EU:C:2021:270, punctul 42].
- 68 În ceea ce privește principiul echivalenței, din răspunsul instanței de trimitere la întrebarea care i-a fost adresată de Curte reiese că modalitățile procedurale evocate la punctele 64 și 65 din prezenta hotărâre se aplică întotdeauna controlului de gradul al doilea pe care această instanță îl exercită, atât atunci când situația intră sub incidența dreptului Uniunii, cât și atunci când ea intră sub incidența dreptului intern.
- 69 În ceea ce privește principiul efectivității, nu rezultă că sarcina de a demonstra că, în lipsa unei încălcări constatate a obligației de cooperare, decizia IPO și/sau cea a IPAT ar fi putut fi diferite ar face imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii, aspect a cărui verificare este însă de competența instanței de trimitere.
- 70 Astfel, pe de o parte, o asemenea sarcină pare să implice nu că un solicitant de protecție internațională trebuie să demonstreze că decizia ar fi fost diferită în lipsa acestei încălcări, ci doar că nu se poate exclude că decizia ar fi putut fi diferită.
- 71 Pe de altă parte, dacă ar reieși de la bun început sau dacă autoritatea competentă reușește să demonstreze în fața instanței de trimitere, eventual ca răspuns la susținerile solicitantului de protecție internațională, că, chiar în lipsa încălcării menționate, decizia nu ar fi putut fi în niciun

caz diferită, nu rezultă că ar exista drepturi conferite de dreptul Uniunii a căror exercitare ar fi fost imposibilă în practică sau excesiv de dificilă. Astfel, instanța de trimitere arată că ea însăși exercită un control asupra temeiniciei deciziei menționate, în așa fel încât, într-un asemenea caz, anularea și trimiterea cauzei la IPAT ar risca să se limiteze la dublarea acestui control și la prelungirea inutilă a procedurii.

- 72 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare că articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2004/83 trebuie interpretat în sensul că constatarea, în cadrul exercitării unui al doilea grad de control jurisdicțional prevăzut de dreptul național, a unei încălcări a obligației de cooperare prevăzute la această dispoziție nu trebuie în mod necesar să atragă, în sine, anularea deciziei de respingere a căii de atac exercitate împotriva unei decizii de respingere a unei cereri de protecție internațională, din moment ce solicitantului de protecție internațională i se poate impune să demonstreze că decizia de respingere a căii de atac ar fi putut fi diferită în lipsa unei asemenea încălcări.

Cu privire la a patra și la a cincea întrebare, referitoare la termenul rezonabil

- 73 Prin intermediul celei de a patra și al celei de a cincea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă dreptul Uniunii, în special articolul 23 alineatul (2) și articolul 39 alineatul (4) din Directiva 2005/85, trebuie interpretat în sensul că termenele care s-au scurs între, pe de o parte, depunerea cererii de azil și, pe de altă parte, adoptarea deciziilor autorității decizionale și instanței de prim grad de jurisdicție competente pot fi justificate prin modificări legislative intervenite în statul membru în cursul acestor termene și, în caz contrar, dacă anularea deciziei instanței de prim grad competente poate fi atrasă numai de caracterul eventual nerezonabil al unuia sau al altuia dintre aceste termene.
- 74 După cum a arătat domnul avocat general la punctele 89-93 din concluzii, reiese din structura, din economia și din obiectivele Directivei 2005/85, mai întâi, că trebuie să se distingă termenele prevăzute la articolul 23 alineatul (2) și, respectiv, la articolul 39 alineatul (4) din aceasta, primul aplicându-se procedurii administrative, în timp ce al doilea vizează procedura jurisdicțională.
- 75 În continuare, așa cum reiese de asemenea din modul de redactare a acestor dispoziții, termenele menționate nu prezintă un caracter obligatoriu pentru luarea unei decizii.
- 76 În sfârșit, dat fiind că prima dintre aceste dispoziții prevede că statele membre se asigură că procedura administrativă se încheie cât mai repede, că cea de a doua dintre acestea permite în mod expres statelor membre să stabilească termene pentru examinarea de către instanța competentă a hotărârii adoptate de autoritatea decizională, iar considerentul (11) al Directivei 2005/85 precizează că este atât în interesul statelor membre, cât și al solicitanților să se ia o hotărâre cât de repede posibil cu privire la cereri, această directivă impune examinarea rapidă atât a cererilor de protecție internațională, cât și a căilor de atac introduse, printre altele, împotriva deciziilor de respingere a unor asemenea cereri.
- 77 Astfel, efectivitatea accesului la statutul conferit prin protecția internațională necesită ca examinarea cererii să intervină într-un termen rezonabil (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2014, N., C-604/12, EU:C:2014:302, punctul 45). În plus, rezultă din înșiși termenii articolului 47 din cartă că protecția jurisdicțională efectivă impune ca, printre altele, cauza unei persoane să fie judecată într-un termen rezonabil în fața unei instanțe judecătorești.

- 78 Va reveni, aşadar, instanței de trimitere sarcina de a examina dacă deciziile adoptate la finalul fazei administrative de IPO și, respectiv, la finalul procedurii jurisdicționale în primă instanță de IPAT au fost adoptate într-un termen rezonabil, având în vedere circumstanțele speței.
- 79 În ceea ce privește aceste circumstanțe, reiese din jurisprudență că, atunci când durata procedurii nu este prevăzută de o dispoziție a dreptului Uniunii, caracterul „rezonabil” al termenului luat în considerare pentru adoptarea actului în cauză trebuie apreciat în funcție de ansamblul circumstanțelor proprii fiecărei cauze și în special de miza litigiului pentru persoana interesată, de complexitatea cauzei și de comportamentul părților în speță (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iunie 2020, SATCEN/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, punctul 122 și jurisprudența citată).
- 80 Or, printre aceste circumstanțe proprii fiecărei cauze nu figurează modificări legislative intervenite într-un stat membru în cursul fazelor administrativă sau jurisdicțională ale soluționării unei cauze. Astfel, din elementele menționate la punctele 76 și 77 din prezenta hotărâre rezultă că statele membre sunt obligate să se asigure că aceste proceduri sunt finalizate cât mai curând posibil și, în orice caz, într-un termen rezonabil. Prin urmare, ele nu pot invoca circumstanțe care intră în atribuțiile lor, precum modificări legislative, pentru a justifica eventuale nerespectări ale acestei cerințe.
- 81 În aceste condiții, așa cum a arătat domnul avocat general la punctele 103-105 din concluzii, eventuala nerespectare a cerinței instrumentării cauzelor într-un termen rezonabil în materie de protecție internațională, atât în faza administrativă, cât și în cea jurisdicțională, nu poate avea drept consecință, în sine, anularea unei decizii de respingere a unei acțiuni având ca obiect anularea unei decizii prin care nu s-a admis o cerere de protecție internațională, cu excepția cazului în care depășirea termenului rezonabil a avut drept consecință o încălcare a dreptului la apărare.
- 82 Astfel, întrucât deciziile privind caracterul întemeiat sau neîntemeiat al cererilor de protecție internațională trebuie luate în considerare în cadrul criteriilor materiale, prevăzute de Directiva 2004/83, de acordare a unei asemenea protecții, nerespectarea unui termen rezonabil nu poate conduce, în lipsa oricărui indiciu potrivit căruia durata excesivă a unei proceduri administrative sau jurisdicționale ar fi avut o incidență asupra soluționării litigiului, la anularea deciziei administrative sau a deciziei jurisdicționale atacate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2014, Bolloré/Comisia, C-414/12 P, nepublicată, EU:C:2014:301, punctul 84).
- 83 În schimb, atunci când există indicii potrivit cărora durata excesivă a unei proceduri administrative sau jurisdicționale a putut avea o incidență asupra soluționării litigiului, nerespectarea unui termen rezonabil poate conduce la anularea deciziei administrative sau a deciziei jurisdicționale atacate, în special atunci când această nerespectare are drept consecință faptul că se aduce atingere dreptului la apărare care este un drept fundamental ce face parte integrantă din principiile generale de drept a căror respectare este asigurată de Curte (a se vedea prin analogie Hotărârea din 25 octombrie 2011, Solvay/Comisia, C-110/10 P, EU:C:2011:687, punctele 47-52).
- 84 Prin urmare, deși dosarul prezentat Curții nu conține niciun element care să demonstreze că eventualul caracter nerezonabil al unuia sau al altuia dintre cele două termene în discuție în litigiul principal a avut drept consecință faptul că se aduce atingere dreptului la apărare al lui X, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica această circumstanță.

- 85 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a patra și la a cincea întrebare că dreptul Uniunii, în special articolul 23 alineatul (2) și articolul 39 alineatul (4) din Directiva 2005/85, trebuie interpretat în sensul că:
- termenele care s-au scurs între, pe de o parte, depunerea cererii de azil și, pe de altă parte, adoptarea deciziilor autorității decizionale și instanței de prim grad de jurisdicție competente nu pot fi justificate prin modificări legislative naționale intervenite în cursul acestor termene și
 - caracterul nerezonabil al unuia sau al altuia dintre termenele menționate nu poate justifica, în sine și în lipsa oricărui indiciu potrivit căruia durata excesivă a procedurii administrative sau jurisdicționale ar fi avut o incidență asupra soluționării litigiului, anularea deciziei instanței de prim grad competente.

Cu privire la a șaptea întrebare, referitoare la credibilitatea generală a unui solicitant

- 86 Prin intermediul celei de a șaptea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 alineatul (5) litera (e) din Directiva 2004/83 trebuie interpretat în sensul că o declarație mincinoasă, care figurează în cererea inițială de protecție internațională, care a făcut obiectul unei explicații și al unei retractări din partea solicitantului de azil de îndată ce s-a prezentat ocazia, este de natură să împiedice, în sine, stabilirea credibilității generale a acestuia, în sensul dispoziției menționate.
- 87 În conformitate cu articolul 4 alineatul (5) din Directiva 2004/83, atunci când statele membre aplică principiul conform căruia este obligația solicitantului să își susțină cererea și când anumite aspecte din declarațiile solicitantului nu sunt susținute de dovezi documentare sau de altă natură, aceste aspecte nu necesită o confirmare în cazul în care sunt îndeplinite condițiile enumerate la literele (a)-(e) ale acestei dispoziții.
- 88 Aceste condiții cumulative se referă la faptul că solicitantul a depus cererea sa de protecție internațională de îndată ce a fost posibil, că a depus un efort real de a-și susține cererea, că a prezentat toate elementele relevante de care a dispus, că a furnizat o explicație satisfăcătoare în ceea ce privește absența unor alte elemente de probă, că declarațiile solicitantului sunt considerate coerente și plauzibile și nu sunt contrazise de informații generale și specifice cunoscute și relevante pentru cererea sa și că a putut fi stabilită credibilitatea generală a solicitantului.
- 89 Prin urmare, din articolul 4 alineatul (5) din Directiva 2004/83 rezultă că, în cazul în care condițiile enumerate la literele (a)-(e) ale acestei dispoziții nu sunt îndeplinite în mod cumulativ, declarațiile solicitanților de azil care nu sunt susținute de dovezi pot să necesite o confirmare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 decembrie 2014, A și alții, C-148/13-C-150/13, EU:C:2014:2406, punctul 51).
- 90 În consecință, credibilitatea generală a solicitantului de azil este un element, printre altele, care trebuie luat în considerare pentru a verifica, în cadrul primei etape de evaluare, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2004/83, care privește stabilirea circumstanțelor de fapt susceptibile să constituie elementele de probă în susținerea cererii, dacă declarațiile solicitanților de azil necesită o confirmare.

- 91 Or, trebuie să se considere că constatările efectuate, într-un caz particular, referitoare la condițiile prevăzute la articolul 4 alineatul (5) literele (a)-(d) din Directiva 2004/83 pot influența aprecierea credibilității generale a solicitantului vizată la litera (e) a acestei dispoziții.
- 92 În aceste condiții, așa cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 109 din concluzii, aprecierea credibilității generale a solicitantului de azil nu se poate limita la luarea în considerare a condițiilor menționate prevăzute la articolul 4 alineatul (5) literele (a)-(d) din Directiva 2004/83, ci trebuie efectuată, după cum a arătat guvernul german, luând în considerare, în cadrul unei aprecieri globale și individuale, orice alt element relevant al speței.
- 93 În cadrul unei asemenea analize, desigur, o declarație mincinoasă care figurează în cererea inițială de protecție internațională constituie un element relevant care trebuie luat în considerare. Totuși, acesta nu poate împiedica, în sine, stabilirea credibilității generale a solicitantului. Astfel, sunt la fel de relevante faptul că această declarație mincinoasă a făcut obiectul unei explicații și al unei retractări din partea solicitantului de azil de îndată ce s-a prezentat ocazia, pretențiile care au înlocuit această declarație mincinoasă și comportamentul ulterior al solicitantului de azil.
- 94 În sfârșit, dacă aprecierea ansamblului elementelor relevante din cauza principală ar conduce la imposibilitatea de a se stabili credibilitatea generală a solicitantului de azil, declarațiile acestuia care nu sunt susținute de probe pot necesita, așadar, o confirmare, caz în care poate reveni statului membru în cauză sarcina de a coopera cu acest solicitant, după cum s-a amintit în special la punctele 47 și 48 din prezenta hotărâre, pentru a permite întrunirea tuturor elementelor de natură să susțină cererea de azil.
- 95 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a șaptea întrebare că articolul 4 alineatul (5) litera (e) din Directiva 2004/83 trebuie interpretat în sensul că o declarație mincinoasă care figurează în cererea inițială de protecție internațională, care a făcut obiectul unei explicații și al unei retractări din partea solicitantului de azil de îndată ce s-a prezentat ocazia, nu este de natură să împiedice, în sine, stabilirea credibilității generale a acestuia, în sensul dispoziției menționate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 96 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) Articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate**

trebuie interpretat în sensul că:

- obligația de cooperare prevăzută la această dispoziție impune autorității decizionale să obțină, pe de o parte, informații precise și actualizate referitoare la toate faptele pertinente privind situația generală existentă în țara de origine a unui solicitant de azil și de protecție internațională, precum și, pe de altă parte, o expertiză medico-legală privind sănătatea mintală a acestuia, atunci când există indicii privind probleme de sănătate mintală care pot rezulta dintr-un eveniment traumatizant survenit în această țară de origine, iar recurgerea la o astfel de expertiză se dovedește necesară sau relevantă pentru aprecierea nevoilor reale de protecție internațională ale solicitantului respectiv, cu condiția ca modalitățile de recurgere la o atare expertiză să fie conforme în special cu drepturile fundamentale garantate de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene;
- constatarea, în cadrul exercitării unui al doilea grad de control jurisdicțional prevăzut de dreptul național, a unei încălcări a obligației de cooperare prevăzute la această dispoziție nu trebuie în mod necesar să atragă, în sine, anularea deciziei de respingere a căii de atac exercitate împotriva unei decizii de respingere a unei cereri de protecție internațională, din moment ce solicitantului de protecție internațională i se poate impune să demonstreze că decizia de respingere a căii de atac ar fi putut fi diferită în lipsa unei asemenea încălcări.

2) Dreptul Uniunii, în special articolul 23 alineatul (2) și articolul 39 alineatul (4) din Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat,

trebuie interpretat în sensul că:

- termenele care s-au scurs între, pe de o parte, depunerea cererii de azil și, pe de altă parte, adoptarea deciziilor autorității decizionale și instanței de prim grad de jurisdicție competente nu pot fi justificate prin modificări legislative naționale intervenite în cursul acestor termene și
- caracterul nerezonabil al unuia sau al altuia dintre termenele menționate nu poate justifica, în sine și în lipsa oricărui indiciu potrivit căruia durata excesivă a procedurii administrative sau jurisdicționale ar fi avut o incidență asupra soluționării litigiului, anularea deciziei instanței de prim grad competente.

3) Articolul 4 alineatul (5) litera (e) din Directiva 2004/83

trebuie interpretat în sensul că

o declarație mincinoasă care figurează în cererea inițială de protecție internațională, care a făcut obiectul unei explicații și al unei retractări din partea solicitantului de azil de îndată ce s-a prezentat ocazia, nu este de natură să împiedice, în sine, stabilirea credibilității generale a acestuia, în sensul dispoziției menționate.

Semnături